

забезпечення та керівник. Такий механізм прямо рекомендується як базовий антикорупційний фільтр у військових операціях [1].

Третє – стандартизація. Якщо підрозділ заздалегідь погоджує технічні параметри (наприклад, 640×480 тепловізор, дальність виявлення не менше 1,5 км, автономність не менше 6 годин), у постачальника немає простору маніпулювати якістю. У НАТО стандарти застосовуються до техніки та сервісу: не до «хто продає», а до «що саме має бути поставлене» [1]. Четверте – ротація постачальників. Якщо підрозділ роками закуповує у одного продавця, навіть без конфлікту – це створює залежність і прив'язує рішення до конкретних людей, а не до якості товару.

Оборонні закупівлі на тактичному рівні не повинні перетворюватися на польову торгівлю. Війна не є виправданням для неефективного витрачання коштів, тому що кожна гривня – це екіпіровка, техніка і шанс вижити. Коли процеси прозорі, а рішення зберігають цифровий слід, командири не бояться робити чесний вибір. Якщо у підрозділі закріплюється правило, що «свої» не мають переваг перед ринком, то корупція не знаходить ґрунту. У таких умовах децентралізація закупівель перестає бути ризиком і перетворюється на те, для чого її створили – швидку підтримку бойової спроможності.

Список використаних джерел:

1. NATO. Building Integrity Policy 2019. NATO Official Website. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68368.htm (дата звернення 20.11.2025)
2. Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення 20.11.2025)
3. Закон України «Про оборонні закупівлі» № 808-IX від 17.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20> (дата звернення 20.11.2025)
4. Holovkin B. M., Semenysyn M., Tavalzhanskyi O. V., Lysodyed O. V., Smetanina N. V. Fight against Corruption-Related Crimes in Wartime in Ukraine. *International Annals of Criminology*. 2023. Vol. 61, Iss. 3–4. P. 384–409. DOI: 10.1017/cri.2023.31.

Лисяк О.І., к.юр.н., доц.,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ІНТЕГРАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ СТАНДАРТІВ У ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Впровадження антикорупційних стандартів у правове регулювання господарської діяльності, зокрема, у аграрній сфері передбачає комплексний процес змін, впровадження правових, економічних, освітніх та організаційних заходів для запобігання корупції, дотримання принципів доброчесності при здійсненні господарської діяльності, усунення причин та наслідків неправомірних дій.

Аграрний сектор України є однією з ключових складових національної економіки, а також визначальним фактором продовольчої безпеки держави. Інтеграція антикорупційних стандартів у правове регулювання господарської діяльності суб'єктів аграрного сектору є ключовою передумовою сталого розвитку продовольчої безпеки України, яка зазнає нищівного удару внаслідок воєнних дій. В таких умовах забезпечення продовольством населення є одним із надважливих завдань держави, виконання якого має бути максимально прозорим та доброчесним. Подолати корупцію в аграрному секторі можна лише шляхом комплексного підходу, який включає: запровадження ефективного контролю та цифровізації, впровадження електронних систем сертифікації та відстеження походження продукції, створення єдиного реєстру агровиробників із доступом до даних про екологічні сертифікати, посилення громадського контролю, залучення громадських організацій та журналістів до

моніторингу діяльності агропідприємств, проведення незалежних аудитів та відкритих розслідувань, формування культури нульової толерантності до корупції, організація тренінгів та навчальних програм для працівників агробізнесу з питань антикорупційного законодавства, стимулювання бізнесу до дотримання високих стандартів корпоративної етики [1].

Список використаних джерел:

1. Інститут геополітичного виміру. Як подолати корупцію в аграрному секторі України: реальні кроки та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://igs.org.ua/yak-podolaty-koruptsiyu-v-agrarnomu-sektori-ukrayiny-realni-kroky-ta-perspektyvy/>

Литвиненко В.М. к. ю.н., доцент, НУ «Чернігівська політехніка»,
Гоцман К.П., НУ «Чернігівська політехніка»

КОРУПЦІЯ: ПОНЯТТЯ, ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Корупція є однією з найгостріших проблем сучасності як в Україні, так і у світі, адже вона становить серйозну загрозу для економічного розвитку, рівня життя та довіри населення до органів влади. З огляду на те, що корупційні прояви були і залишаються однією з основних перешкод для побудови та утвердження правової держави і сталого розвитку суспільства, а особливо в умовах реформування державних інституцій та процесу євроінтеграції, важливого значення набуває розуміння поняття корупції, дослідження причин та наслідків її виникнення.

Термін «корупція» складається з двох латинських слів «corrupti», що означає обов'язкову причетність кількох представників, які належать до однієї сторони до певної справи та «impere», що означає порушувати, пошкоджувати, ламати чи скасовувати щось. Саме так і утворився самостійний термін – corruptum, який означає участь у певному діянні кількох осіб, що мають на меті псувати, пошкоджувати та руйнувати нормальний розвиток судового процесу чи процесу державного управління [1, с. 103]. Однак, крім цього термін «корупція» тлумачиться в словниках та на законодавчому рівні. Зокрема поняття «корупція» чітко визначене у Законі України «Про запобігання корупції»: «Корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 згаданого Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 згаданого Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [2].

Аналізуючи ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», можна сказати, що до суб'єктів, на яких поширюється його дія, належать такі чотири групи осіб: 1) особи, уповноважені виконувати функції держави чи місцевого самоврядування - президент, депутати, державні службовці, судді, військові, поліцейські, посадові та службові особи прокуратури, НАБУ, ДБР, СБУ та інші; 2) прирівняні особи - посадовці юридичних осіб публічного права, аудиторів, нотаріусів, олігархів, члени комісій та інші; 3) службові особи приватного сектору з організаційно-розпорядчими обов'язками; 4) кандидати на пост Президента України та у народні депутати. Отже, коло осіб на яких поширюється дія згаданого вище Закону є достатньо широким.

У науці існують різні підходи до класифікації корупції: за чотирма типами - високорівнева, в середніх ешелонах влади, низова та корупція «від злиднів; за сферами діяльності; гілками влади; часом вчинення та способом вчинення [3, с. 24-28].